

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 710/2014-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. októbra 2014 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti MBB a. s., ČSA 26, Banská Bystrica, a obchodnej spoločnosti MED – ART, spol. s r. o., Hornočermánska 4, Nitra, zastúpených Advokátskou kanceláriou Kašuba spol. s r. o., Horná 41, Banská Bystrica, za ktorú koná advokát a konateľ JUDr. Roman Kašuba, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru na ochranu ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Nc 9/2014 z 20. marca 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti MBB a. s., a obchodnej spoločnosti MED – ART, spol. s r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. augusta 2014 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti MBB a. s., ČSA 26, Banská Bystrica, a obchodnej spoločnosti MED – ART, spol. s r. o., Hornočermánska 4, Nitra (ďalej len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru na ochranu ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Nc 9/2014 z 20. marca 2014, ktorou žiadajú vydať tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo sťažovateľov na zákonného sudcu podľa článku 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Nc 9/2014 z 20. marca 2014 porušené bolo.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Nc 9/2014 z 20. marca 2014 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.“

Ako vyplýva zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu a z jej príloh, sťažovatelia sú ako žalovaní účastníkmi konania vedeného pred Okresným súdom Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 20 C 120/2010, v ktorom sa proti nim siedmi žalobcovia domáhajú určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam do dedičstva po neb. A. T. a neb. M. K. Okresný súd rozsudkom č. k. 20 C 120/2010-498 z 19. februára 2013 žalobe o určenie vlastníckeho práva žalobcov vyhovel, zamietol návrhy sťažovateľov na prerušenie konania do právoplatného skončenia konania vedeného na Krajskom súde v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 23 S 1/2013 a na prerušenie konania do právoplatného rozhodnutia veci ústavným súdom a zaviazal sťažovateľov na náhradu trov konania. Proti tomuto rozsudku podali sťažovatelia odvolanie, o ktorom je odvolacie konanie vedené krajským súdom pod sp. zn. 16 Co 249/2013.

Sťažovatelia vzniesli v tomto odvolacom konaní podaním z 27. februára 2014 námietku zaujatosti voči sudcovi Š. B., predsedovi senátu, v ktorej tvrdili, že majú

pochybnosť o jeho nezaujatosti pre jeho negatívny pomer k JUDr. Romanovi Kašubovi, advokátovi a konateľovi Advokátskej kancelárie Kašuba, s. r. o., ktorá ich v konaní zastupuje. V námietke zaujatosti namietali procesný postup okresného súdu i krajského súdu, ktorý je dôsledkom práve tohto negatívneho pomeru k ich právnenému zástupcovi. Poukázali na to, že sudca Š. B. má priateľský vzťah k bývalému predsedovi krajského súdu a sudcovi Ľ. B., na ktorého podal ich právny zástupca sťažnosť, ktorá bola predsedom krajského súdu J. B. vyhodnotená ako dôvodná s tým, že zvažuje vyodenie disciplinárnej zodpovednosti voči tomuto sudcovi. Ďalej poukázali na to, že sudca Š. B. má nepriateľský vzťah k sudkyni krajského súdu M. S. a k sudcovi rovnakého súdu J. B., pričom právny zástupca sťažovateľov je aj právnym zástupcom M. S., s ktorou má blízky priateľský vzťah, a J. B. Tieto skutočnosti, o ktorých sa dozvedeli 17. februára 2014, sa podľa názoru sťažovateľov prenášajú aj na ich právneho zástupcu v tomto konaní, narúšajú ich dôveru a nezávislosť, nestranné, spravodlivé a zákonné rozhodovanie Š. B.

Najvyšší súd ako súd nariadený o vznesenej námietke zaujatosti sťažovateľov rozhodol uznesením sp. zn. 1 Nc 9/2014 z 20. marca 2014 tak, že sudca Š. B. z rozhodovania veci vedenej na krajskom súde pod sp. zn. 16 Co 249/2013 vylúčený nie je.

Toto uznesenie najvyššieho súdu nadobudlo právoplatnosť 2. júna 2014.

Sťažovatelia sťažnosť na porušenie ich základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu č. k. 1 Nc 9/2014 z 20. marca 2014 odôvodnili tým, že toto rozhodnutie je „nesprávne, je v rozpore s ústavou a judikatúrou ústavného súdu (napr. I. ÚS 462/2011, III. ÚS 105/2011, III. ÚS 36/2011)“ a je navyše aj „nedostatočne odôvodnené“, teda nepreskúmateľné, „keď Š. B. sám uviedol, že k M. S. mal negatívny vzťah a bol vylúčený z konaní, v ktorých vystupovala ako účastníčka a zmenu svojho vzťahu k nej k menej intenzívne negatívne až ľahostajnému bližšie neodôvodnil, pričom sťažovatelia poukazujú na prejav tohto negatívneho vzťahu aj vo vzťahu k ich právnenému zástupcovi v nezákonnom postupe krajského súdu ako súdu odvolacieho v ich veci, ktorý je zrejmý už len zo samotného súdneho spisu“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Z obsahu sťažnosti je zrejmé, že sťažovatelia namietali porušenie označených základných práv uznesením najvyššieho súdu ako súdu nadriadeného sp. zn. 1 Nc 9/2014 z 20. marca 2014, ktorý rozhodol o námietke zaujatosti podanej sťažovateľmi tak, že sudca Š. B. nie je vylúčený z prerokúvania a rozhodovania veci vedenej na krajskom súde pod sp. zn. 16 Co 249/2013.

Podľa ustanovenia § 14 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „OSP“) sú sudcovia vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Najvyšší súd uznesenie sp. zn. 1 Nc 9/2014 z 20. marca 2014 odôvodnil takto:

«Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Banskej Bystrici (§ 16 ods. 1 tretia veta O. s. p.) posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezaujatosti sudcu - predsedu senátu krajského súdu z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O. s. p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu veci, k nezaujatému prístupu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu a to:

1. k veci, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci, alebo

2. k účastníkom konania, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, alebo

3. k zástupcom účastníkov konania, ktorý vzťah by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod bodom 2.

Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanej veci alebo taký jeho osobný vzťah k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom, ktorý by pri všetkej možnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O. s. p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O. s. p.). Obsahom práva na prejednanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je len povinnosť (nadriadeného) súdu prejednať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98. II. ÚS 121/03). Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O. s. p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), treba trvať na tom, že sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci možno skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. Pri posudzovaní týchto dôvodov (ich analýze) v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu a inštruktívnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky k danej problematike.

ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad *Piersack proti Belgicku*). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel *pro foro interno*. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na

preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, resp. aj k ich zástupcom. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom pri rozhodovaní o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či je objektívne oprávnená obava účastníka konania (to isté platí u oznámenia zákonného sudcu o skutočnostiach, pre ktoré je vylúčený). Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či obavu z nedostatku nezaujatosti treba mať za relevantnú. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Je potrebné brať zreteľ na skutočnosť, že spoločenské vzťahy v najširšom slova zmysle sú vzťahmi vzájomného pôsobenia, kontaktu a interakcie medzi členmi spoločnosti; preto závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu (znamenala dôvod pre jeho vylúčenie z prerokúvania a rozhodovania veci), môže aj pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESLP nastať iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne (porovnaj napr. I. ÚS 332/08).

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietať zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry EŠLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodiť, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

Vychádzajúc z vyjadrenia predsedu senátu Krajského súdu v Banskej Bystrici Š. B., z ktorého vyplýva, že nemá žiaden pomer k veci, k účastníkom konania a ani k advokátovi JUDr. Romanovi Kašubovi, ktorého ani osobne nepozná, keď ani ďalší obsah spisu z objektívneho hľadiska nezakladá žiadne pochybnosti o nezaujatosti predsedu senátu Krajského súdu v Banskej Bystrici Š. B., Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil žiaden relevantný dôvod v zmysle § 14 ods. 1 O. s. p., ktorý by menovaného vylučoval z prejednávania a rozhodovania tejto veci. Nadriadený súd zároveň pripomína, že sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia; rozhoduje nestranne, spravodlivo, bez zbytočných prietahov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom (porovnaj § 2 ods. 2 zák. č. 385/2000 Z. z.). Nezávislosť sudcu treba o. i. vidieť aj ako nezávislosť v rámci samotnej súdnej moci (celého súdneho systému aj konkrétneho súdu, na ktorom sudca pôsobí).

Pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci, ako Najvyšší súd Slovenskej republiky už neraz zdôraznil, nie je postačujúca samotná domnienka účastníka konania o možnej neobjektívnosti sudcu. Tvrdenie odporcov 1/ a 2/ o negatívnom vzťahu predsedu senátu k JUDr. Romanovi Kašubovi, ktorý by mal vyplývať (byť odvodený) z negatívneho vzťahu predsedu senátu k M. S. a J. B., vyjadruje iba subjektívny názor

(úvahu) odporcov 1/ a 2/. Z obsahu spisu vrátane vyjadrenia predsedu senátu Š. B. nemožno vyvodit' žiadne objektívne existujúce zákonné dôvody pre jeho vylúčenie. Základom pre vylúčenie sudcu môže byť len objektívne existujúci zákonný dôvod (porovnaj § 14 ods. 1 O. s. p.). Vzťah medzi sudcami a advokátmi, s ktorými prichádzajú sudcovia pracovne do styku, obdobne ako je to u vzťahu medzi sudcami navzájom, je založený na profesionalite. Chýba tu preto objektívny základ pre konštatovanie zaujatosti. Rámec týchto vzťahov neprekročil v predmetnej veci hranicu profesionálnosti a nemožno mať bez ďalšieho pochybnosti o nezaujatosti namietaného sudcu len na tom podklade, že daný advokát zastupuje v inej právnej veci ako klienta osobu, s ktorou v minulosti sudca mal negatívny vzťah, príp. že advokát sa sťažoval a podobne. Až v prípade, že by vzájomný vzťah prerástol cez uvedený rýdzo profesionálny rámec a nadobudol charakter bližšieho osobného vzťahu, čo sa nestalo, išlo by o okolnosť vzbudzujúcu opodstatnené pochybnosti o nezaujatosti a teda vtedy by nastal dôvod pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci.

Zjavná nespokojnosť (nesúhlas) odporcov 1/ a 2/ s procesným postupom odvolacieho súdu v tejto právnej veci nie je dôvodom na vylúčenie Š. B. Podľa § 14 ods. 3 O. s. p. dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú totiž okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach.

Z týchto dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol, že predseda senátu Krajského súdu v Banskej Bystrici Š. B. nie je vylúčený z prejednávania rozhodovania danej veci.»

Podľa ustanovenia § 15a ods. 1 OSP účastníci majú právo z dôvodov podľa § 14 ods. 1 uplatniť námietku zaujatosti voči sudcovi, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť. Podľa odseku 2 citovaného ustanovenia účastník môže uplatniť námietku zaujatosti podľa odseku 1 najneskôr na prvom pojednávaní, ktoré viedol sudca, o ktorého vylúčenie ide, alebo do 15 dní, odkedy sa mohol dozvedieť o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený. Podľa odseku 3 v námietke zaujatosti musí byť uvedené, proti komu smeruje, dôvod, pre ktorý má byť sudca vylúčený, a kedy sa účastník podávajúci námietku zaujatosti o dôvode vylúčenia dozvedel. ...

Podľa ustanovenia § 16 ods. 1 OSP súd predloží vec na rozhodnutie o námietke zaujatosti do 15 dní od jej podania nadriadenému súdu. O tom, či je sudca vylúčený, rozhodne do desiatich dní od predloženia veci nadriadený súd v senáte. O vylúčení sudcov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky rozhodne do desiatich dní iný senát tohto súdu.

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Ústavný súd konštatuje, že namietané rozhodnutie najvyššieho súdu nevykazuje znaky arbitrárnosti a vzhľadom na príslušné zákonné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku o vylúčení sudcov z prejednávania a rozhodovania vecí z dôvodu pochybností o ich nezaujatosti je aj náležite odôvodnené.

Ústavný súd je toho názoru, že najvyšší súd pri posudzovaní námietky zaujatosti sťažovateľov vznesenej proti sudcovi Š. B. vychádzal z príslušných zákonných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. Podľa názoru ústavného súdu z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Nc 9/2014 z 20. marca 2014 nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo takú aplikáciu zákonných ustanovení, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Ústavný súd sa vzhľadom na už uvedené skutočnosti nedomnieva, že by skutkové alebo právne závery najvyššieho súdu bolo možné kvalifikovať ako zjavne

neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné s označenými článkami ústavy a dohovoru.

Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je v občianskom súdnom konaní garantované prostredníctvom vylúčenia sudcu z jej ďalšieho prejednávania pre zaujatosť v zmysle ustanovení § 14 až § 16 OSP. Obsahom základného práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je však povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb (t. j. samotného sudcu, ktorý podal takýto návrh podľa § 15 OSP, resp. účastníka súdneho konania, ktorý podal návrh podľa § 15a ods. 1 OSP) a vylúčiť nimi označeného sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (napr. I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Podľa čl. 141 ods. 1 ústavy v Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné súdy. Základom nezávislosti a nestrannosti súdu je docieľiť právnu istotu, že práve súdy sú tými orgánmi štátu, ktoré poskytnú účinnú a nespochybniteľnú ochranu práva. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem jeho nezávislosti je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti súdu rozlíšil ESLP vo svojom rozhodnutí Piersack c. Belgicko z 1. 10. 1982, kde išlo o posúdenie nestrannosti predsedu súdu, ktorý v počiatočnom štádiu konania v danej veci pôsobil ako verejný prokurátor. Podľa názoru ESLP sa subjektívna stránka nestrannosti sudcu týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne ich zástupcom. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania.

Tak ako to konštatoval aj najvyšší súd vo veci sťažovateľov, z judikatúry ESLP vyplýva, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďiť prísnejšiemu

kritériu objektívnej nestrannosti, aby neexistovali pochybnosti o nezaujatosti sudcu k účastníkom konania, prípadne ich zástupcom alebo k prejednávanej veci. V namietanom prípade sudca Š. B. uviedol, že vo veci sa necíti byť zaujatý, nemá žiaden pomer ani k právnenému zástupcovi sťažovateľov, ktorého osobne ani nepozná. Vnútorne pocity sudcu o svojej nestrannosti a nezávislosti k prejednávanej veci a k účastníkom konania, prípadne ich zástupcom je potrebné akceptovať a predpokladať, pokiaľ sa nepreukáže opak, že nezakladajú dôvod jeho predpojatosti. Pokiaľ sa sťažovatelia snažili aj z objektívneho hľadiska spochybniť nestrannosť sudcu Š. B., ústavný súd je toho názoru, že argumenty sťažovateľov týkajúce sa pochybnosti o nestrannosti sudcu nie sú pre rozhodnutie zásadné. Skutočnosť, že zákonný sudca pôsobí na rovnakom súde ako iní sudcovia, ktorých zastupuje rovnaký zástupca ako sťažovateľov, a to ani v spojení s tvrdeniami sťažovateľov o povahe vzájomných vzťahov týchto sudcov navzájom, nezakladá pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu k prerokúvanej veci ani k účastníkom konania. Je potrebné poukázať na skutočnosť, že spoločenské vzťahy v najširšom slova zmysle sú vzťahmi vzájomného pôsobenia, kontaktu a interakcie medzi členmi spoločnosti, v tomto prípade však prikladať týmto vzťahom intenzitu a závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu, považuje ústavný súd v okolnostiach prípadu za nesprávne.

Ostatné dôvody sťažovateľov uvedené v námietke zaujatosti ostali iba v podobe tvrdení.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu a namietaným porušením základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, a preto sťažnosť odmietol podľa § 25 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. októbra 2014